

PROJEKT U NASTAVI BIOLOGIJE I FIZIKE

Dan crvenih haljina - Dan žena oboljelih od moždanog udara

Učiteljice: Ivana Soldo Klanac i Ljubica Juroš

2. VELJAČE 2024. DAN CRVENIH HALJINA

#nosicrvveno

Javnozdravstvena kampanja "Dan **CRVENIH HALJINA**" pokrenuta je s ciljem podizanja svijesti o moždanom udaru kod žena. Moždani udar kod žena nedovoljno je prepoznat, nedovoljno istražen i nedovoljno liječen.

Moždani udar (cerebrovaskularni inzult, apopleksija, kap) označava naglo nastali neurološki poremećaj uzrokovan poremećajem moždane cirkulacije zbog čega dolazi do nedovoljne opskrbe određenih dijelova mozga kisikom i hranjivim tvarima.

Čimbenici rizika na koje možemo utjecati:

Čimbenici na koje ne možemo utjecati:

ŽENE I MUŠKARCI KOJI IMAJU MOŽDANI UDAR ČESTO IMAJU SLIČAN SKUP SIMPTOMA, ALI ŽENE ČEŠĆE IMAJU ATIPIČNE, NEJASNE SIMPTOME. **SPECIFIČNI SIMPTOMI PRISUTNI KOD ŽENA:**

Kao udar GROM-a!

Kako prepoznati moždani udar?

Govor – može li osoba razgovjetno govoriti. Zamoliti osobu da ponovi jednostavnu rečenicu. Na udar može upućivati nesuvisao, čudan ili nerazumljiv govor.

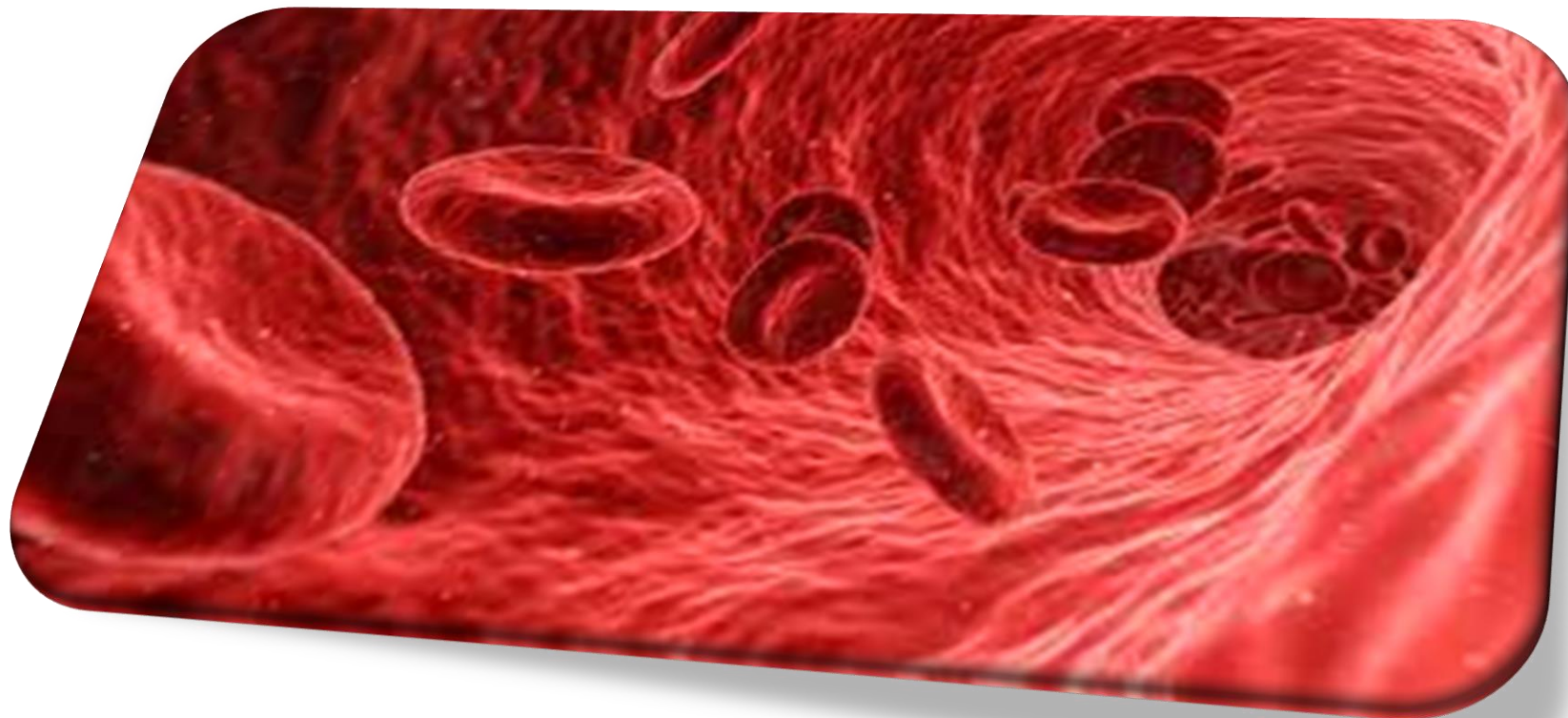
Ruke – može li osoba ravnomjerno podići obje ruke. Zamoliti osobu da podigne obje ruke. Ako je jedna ruka slaba i "pada", to je znak za uzbunu.

Oduzetost – je li prisutna oduzetost polovine tijela ili lica. Zamoliti osobu da hoda. Pogledati je li lice simetrično.

Minute – su važne, moždani udar je hitno stanje. Reagirajte odmah, pozovite hitnu pomoć!

Moždani udar - Dan crvenih haljina

- ostvaruje odgojno obrazovne ishode iz međupredmetne teme Zdravlje
- odgojno obrazovne ishode biologije iz teme „Kako tvari putuju kroz različite organizme“ za učenike 7. razreda
- i odgojno – obrazovne ishode iz nastavne teme „Atmosferski i hidrostatski tlak“, za učenike 7. razreda.

Ciljevi projekta

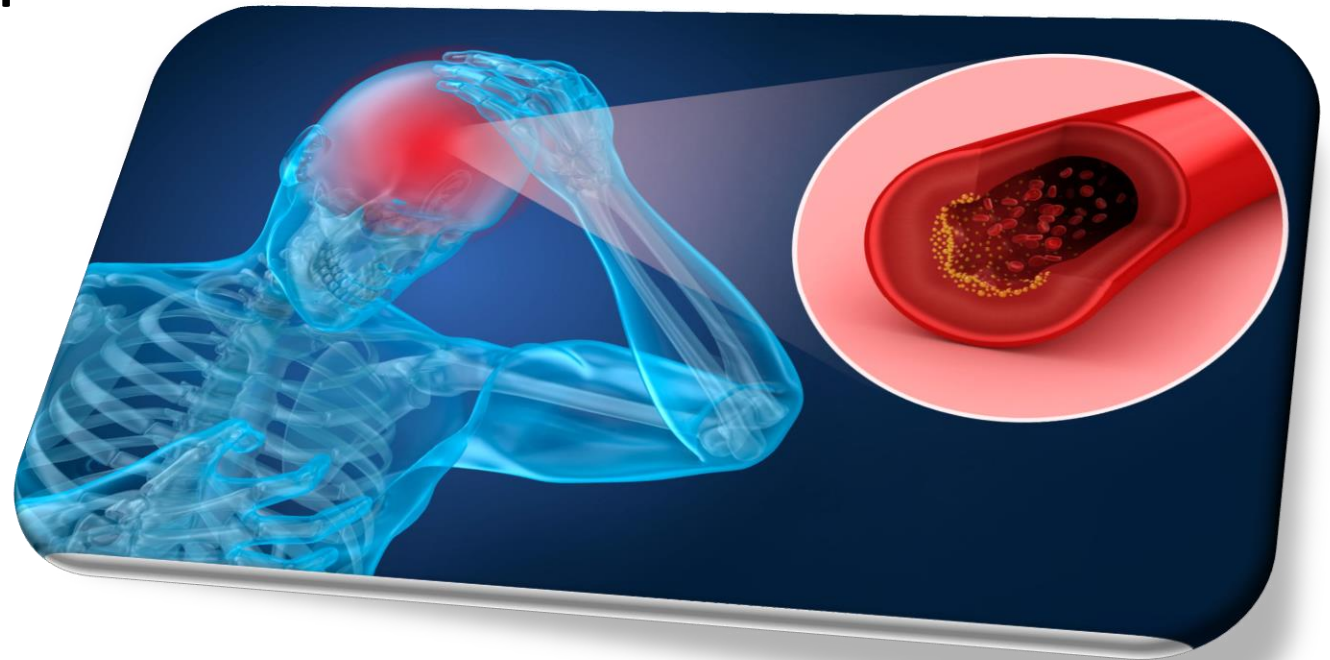
- povezati ova dva područja kako bi učenici uvidjeli važnost i vezu među predmetima
- potaknuti brigu za svoje zdravlje te odgovornost za cerebrovaskularne bolesti koje su sve zastupljenije u našem okruženju. Učenici će moći odgovoriti na pitanja: što je moždani udar, koji su rizični čimbenici i simptomi moždanog udara, posljedice moždanog udara te kako pomoći osobi koja je doživjela moždani udar
- istaknuti važnost i ulogu zdrave prehrane, usvajanje zdravih životnih navika te izbacivanje svih loših navika poput pušenja, korištenja alkoholnih i energetske pića
- primijeniti naučeno znanje o atmosferskom tlaku, njegov utjecaj na promjenu krvnog tlaka kod ljudi (visoki krvni tlak) koji može dovesti do moždanog udara
- napraviti barometar i pratiti tlak zraka

Ishodi

- BIO OŠ B.7.2. Analizira utjecaj životnih navika i različitih čimbenika na zdravlje organizma ističući važnost prepoznavanja simptoma bolesti i pravovremenog poduzimanja mjera zaštite
- BIO OŠ B.7.3. Stavlja u odnos prilagodbe živih bića i životne uvjete
- BIO OŠ C.7.2. Uspoređuje energijske potrebe organizama uzimajući u obzir potrebnu vrstu i količinu hrane za očuvanje zdravlja
- BIO OŠ D.7.1. Primjenjuje osnovna načela znanstvene metodologije i objašnjava dobivene rezultate
- BIO OŠ D.7.2. Objašnjava važnost i utjecaj bioloških otkrića na svakodnevni život
- ZDRAVLJE:
- A.3.2.A. Opisuje pravilnu prehranu i prepoznaje neprimjerenost redukcijske dijeta za dob i razvoj.
- A3.2.D. Opisuje važnost redovitog tjelesnog vježbanja kao i važnost čimbenika regulacije tjelesne mase.
- C.3.2.A. Objašnjava primjenu osnovnih postupaka oživljavanja.
- C.3.2.B. Objašnjava način pružanja prve pomoći učenicima sa zdravstvenim teškoćama., C.3.2.C Nabraja vodeće uzroke obolijevanja i smrtnosti odraslih.
- C.3.3.A. Objašnjava važnost cijepljenja i sistematskih i preventivnih pregleda u školskoj dobi.
- FIZ OŠ A.7.10. Istražuje prirodne pojave.
- FIZ OŠ B.7.5. Analizira utjecaj tlaka.
- FIZ OŠ B.7.10. Istražuje pojavu izvodeći učenički pokus.
- FIZ OŠ B.7.11. Rješava fizičke probleme.
- FIZ OŠ C.7.10. Istražuje pojavu s pomoću demonstracijskog pokusa.

MOŽDANI UDAR

- Kako dolazi do moždanog udara
- Visok krvni tlak
- Oštećenje krvnih žila
- Blokiranje protoka krvi

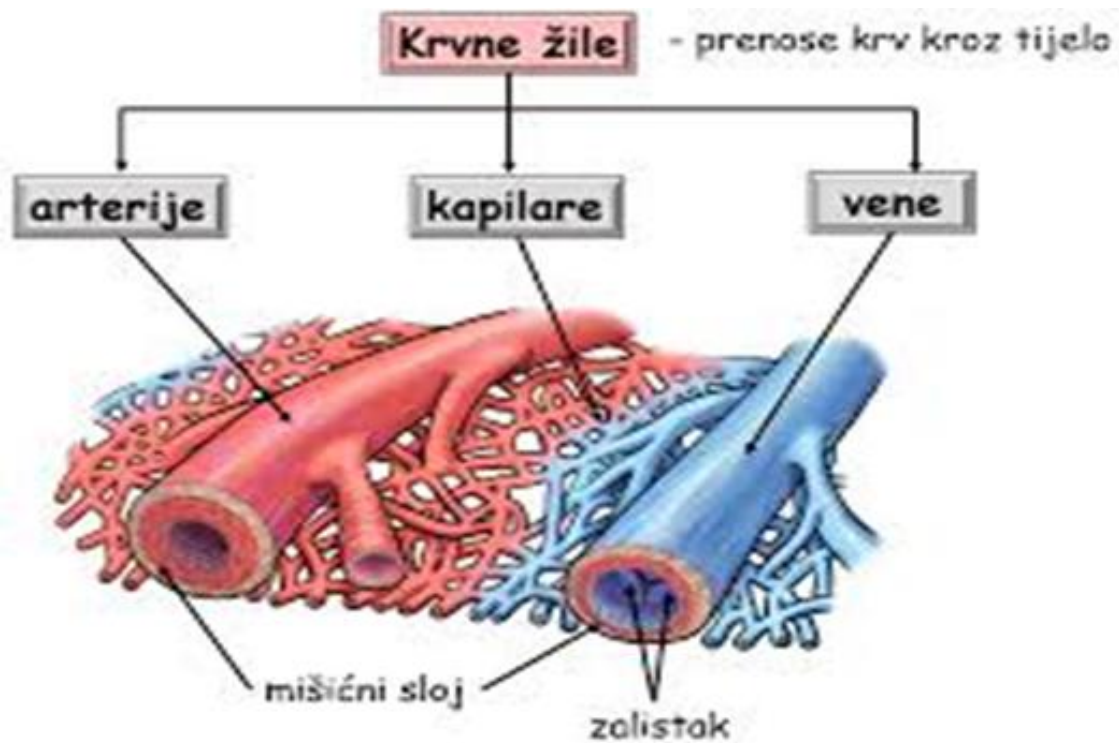
Specifični simptomi moždanog udara kod žena:

- gubitak svijesti ili nesvjestica
- opća slabost
- poteškoće u disanju ili kratkoća daha
- zbunjenost, nereagiranje ili dezorijentacija
- nagla promjena ponašanja
- uzrujanost
- halucinacije
- mučnina ili povraćanje
- bol
- štucanje

KRV

- Krv je tekuće vezivno tkivo građeno od krvne plazme i krvnih tjelešaca.
- Krvna tjelešca su eritrociti, leukociti i trombociti. U sastavu krvi je 90% vode te soli, plinovi, otpadne tvari i dr.
- Krv po tijelu tjera srce. Srce je snažan mišićni organ koji radi bez utjecaja naše volje.
- Iz srca krv odlazi u krvne žile. Krvne žile su vene, kapilare i arterije. Glavna krvna žila koja odvodi krv iz srca naziva se aorta. Aorta iz srca odvodi arterijsku krv bogatu kisikom i hranjivim tvarima. Iz arterija krv odlazi u najtanje krvne žile, kapilare i dopijevaju do svih stanica.
- Potiskivanje krvi iz srca u arterije stvara tlak. Krvni tlak se mjeri tlakomjerom. Normalni krvni tlak je 120/80mmHg.

- Bolesti srca i krvnih žila su najčešći uzrok smrti u RH. Za zdravlje srca i krvnih žila važna je pravilna prehrana primjerenom tjelesnom masom, redovita tjelesna aktivnost, izbjegavanje alkoholnih i energetskih pića i duhanskih proizvoda, izbjegavanje stresa i kontrola krvne slike i krvnog tlaka.

- Zbog nakupljanja masnoća na stjenkama krvnih žila može doći do povećanog krvnog tlaka i začepjenja krvnih žila.
- Ako se začepi krvne žile koje opskrbljuju mozak, doći će do moždanog udara. Kao posljedica te bolesti može biti i smrt.

Aktivnosti

Aktivnosti učitelja	Aktivnosti učenika
Omogućava učenicima gledanje filma	Učenici gledaju prvi dio filma, razgovor o filmu
Daje upute za praktični rad izrada piramide pravilne prehrane	Učenici izrađuju piramidu zdrave prehrane
Daje upute o mjerenju pulsa u stanju mirovanja i pod opterećenjem	Učenici mjere puls ili bilo
Daje upute za izradu barometra	Učenici izrađuju barometar
Daje upute za analizu rezultata	Analiziraju dobivene rezultate i uspoređuju ih sa DHMZ-om.
Daje upute za istraživanje literature	Istražuju o bolestima krvožilnog sustava i predlažu načine prevencije
Daje upute za izradu PPT prezentacije	Izrađuju PPT
Procjenjuje i vrednuje izlaganje PPT	Izlažu PPT i međusobno se vrednuju

AKTIVNOSTI ZA UČENIKE S POTEŠKOĆAMA

Učiteljica daje upute i pruža pomoć prilikom mikroskopiranja, pomaže mjerenju pulsa	Učenici sudjeluju u svemu kao i ostali učenici ali uz pomoć učitelja
Učiteljica pomaže i izradi barometra	Učenici odčitavaju i zapisuju vrijednost tlaka samo kao „visok“ ili „nizak“

AKTIVNOSTI ZA DAROVITE UČENIKE

Daje upute o istraživačkom radu	Istražiti kako čovjek može utjecati na vrijednost svog krvnog tlaka i napisati izvješće o tome, analiza i vrednovanje istraživačkog zadatka
Istražuje vrste barometra	Izrađuje još jedan barometar po želji, uspoređuje, analizira, predstavlja svoj rad

IZRADA PIRAMIDE PRAVILNE PREHRANE:

Potreban materijal :

- ❖ bijeli papir
- ❖ stiropor
- ❖ škare
- ❖ ljepilo
- ❖ letci iz trgovačkih centara

Izrada :

Prema naučenom o zdravoj prehrani, učenici izrađuju piramidu pravilne prehrane.

Zadatak:

Na osnovu izrađene hranidbene piramide odgovori na pitanja:

1. Koje su podrijetla namirnice koje jedemo?
2. Od kojih se hranjivih tvari pretežno sastoje namirnice?
3. Što se nalazi na dnu, a što na vrhu hranidbene piramide?
4. Koje namirnice vi koristite pravilno u svojoj prehrani?
5. Zašto masti i šećer trebaju biti najmanje zastupljeni u pehrani ?

MJERENJE KRVNOG TLAKA POMOĆU TLAKOMJERA:

Zadatak: Radom u paru izmjeriti krvni tlak pomoću digitalnog tlakomjera za vrijeme mirovanja tijela i nakon fizičke aktivnosti i izmjeri puls ili bilo prije i poslije fizičke aktivnosti.

Usporedi rezultate!

Zaključak:

Krvni pritisak za vrijeme mirovanja je niži nego nakon fizičke aktivnosti. Isto vrijedi i za puls ili bilo izmjeren na ruci ili vratu.

- Nakon uvodnog izlaganja o nastanku i posljedicama moždanog udara, učenici su otvorili raspravu i sjetili se kako često čuju, prilikom promjene vremena, da odrasli spominju da ih bole koljena, laktovi, zglobovi, kosti, da imaju povišen krvni tlak, ...
- Zadatak je bio izraditi vlastiti barometar i pratiti tlak zraka u narednih 8 dana. Učenici su na satu fizike napravili barometar, a mjerenja su obavljali kod kuće.
- Učenici su se stavili u ulogu meteorologa. Mogu vidjeti kako i zašto se tlak zraka mijenja i njegov utjecaj na zdravlje ljudi.

Najprije nešto o barometru:

- Barometar je mjerni instrument za mjerenje atmosferskog tlaka.
- Prvi barometar je bio tzv. vodeni barometar (nazvan još Goetheov jer ga je Goethe popularizirao).
- Živin barometar se najčešće koristi (stupac žive koji se povisuje ili smanjuje ovisno o promjeni tlaka zraka).
- Suhi barometar (aneroid). To je metalna kutija bez zraka, čije se stranice deformiraju s promjenom tlaka zraka jer zrak pritišće na vakuum unutar kutije.
- Barograf je barometar s pisaljkom koji stalno bilježi promjene tlaka zraka.
- Barometar je važan i nezamjenjiv instrument u meteorologiji.

Izrada barometra:

Potreban materijal:

- ❖ balon
- ❖ škare
- ❖ staklenka bez poklopca
- ❖ elastična gumica
- ❖ ljepljiva traka
- ❖ plastična slamka
- ❖ bijeli papir
- ❖ flomaster

Izrada:

1. Odrežite vrh balona (dio u koji pušete).
2. Balon nategni preko otvora staklenke da bude što napetiji i pričvrstite gumicom.
3. Zatim na balon polegni slamku, pričvrsti je ljepljivom trakom tako da jedan kraj slamke leži na balonu, a drugi dio slamke viri preko ruba staklenke. Zalijepite slamku na balon.
4. Nacrtajte tri linije na papiru, udaljene po pola centimetra jednu od druge. Označite linije sa; visoko, umjereno i nisko.
5. Staklenku prisloni uz čisti bijeli papir i na njemu olovkom zabilježi položaj slamke – umjereno.
6. Postavite barometar na željeno mjesto u kući, na ravnu površinu.

Zadatak:

Promatrati položaj slamke na papiru 8 dana, u isto vrijeme, tijekom dana i usporediti ga s podacima na stranici DHMZ-a.

Tablica podataka:

Dani	Položaj slamke	Podaci sa stranice DHMZ-a
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		

Na osnovu podataka, odgovori na pitanja:

1.) U kojem će položaju biti slamka kada je suho i sunčano vrijeme?

2.) Kakav je tlak zraka kada je suho i sunčano vrijeme?

3.) U kojem će položaju biti slamka kada je oblačno i kišno vrijeme?

4.) Kakav je tlak zraka kada je oblačno i kišno vrijeme?

Zaključak:

Kad je visok tlak zraka, zrak izvana će potiskivati balon u teglu i slamka će pokazivati prema gore. Zrak unutar balona ima relativno manji tlak pa kao rezultat gura balon u teglu.

Kad je niski tlak zraka, balon će se širiti, a slamka će pokazivati prema dolje. To je stoga što zrak unutar balona ima relativno više tlaka nego zrak izvan njega pa se kao rezultat - balon napuhuje.

Što se zapravo događa?

Kada je vani lijepo vrijeme, tlak zraka je veći nego za kišovito i ružno vrijeme. Zbog toga će, za vrijeme sunčanih dana, zrak pritiskati balon prema dolje, pa će slamka stajati više, odnosno pokazivati veći tlak., a za kišovito i ružno vrijeme, balon će se širiti, napuhavati, pa će slamka stajati niže, odnosno pokazivati niži tlak.

Nakon odrađenih aktivnosti učenici su dobili zadatak da izrade PowerPoint prezentaciju o metodama zaštite i prevencije moždanog udara. Prezentacije će biti prikazane i vrednovane na sljedećem satu.

Kriterij ocjenjivanja za učenički projekt

Ocjena	Praktični rad
dovoljan (2)	<p>Učenik može:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) prepoznati pribor i mjerne instrumente za izvođenje pokusa b) složiti pokus uz pomoć učitelja s priborom i po uputama c) izvoditi samostalno najjednostavnija mjerenja d) crtati, bilježiti podatke u tablicu pri izvođenju pokusa uz pomoć učitelja e) pisati zaključak nakon izvođenja pokusa uz učiteljevu pomoć
dobar (3)	<p>Učenik može:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) samostalno složiti i izvesti pokus s priborom i po uputama b) opisati pokus te svoja opažanja tijekom pokusa c) prikazati podatke jednostavnog pokusa d) objasniti samostalno ili uz pomoć učitelja zaključke jednostavnog pokusa

<p>vrlo dobar (4)</p>	<p>Učenik može:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) samostalno složiti i izvesti pokus s priborom b) samostalno prepoznati varijable, procijeniti i izmjeriti njihove vrijednosti c) izmjerene podatke prikazati tablično i/ili grafički d) raspraviti problem na temelju prikazanih podataka s ostalim učenicima i učiteljem e) samostalno formulirati zaključke i/ili u suradnji s učiteljem
<p>odličan (5)</p>	<p>Učenik može:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) samostalno planirati i izvesti eksperimentalnu proceduru b) prikupiti i organizirati podatke o problemu iz različitih izvora c) osmisliti pokus za rješavanje problema d) samostalno formulirati zaključke e) kritički analizirati zaključke i otvoriti nove probleme za daljnja istraživanja

Učenici su uspješno odradili projekt, uočili su važnost prehrane za sprječavanje nastanka moždanog udara, utjecaj atmosferskog tlaka koji može uzrokovati povećanje krvnog tlaka, ulogu barometra i meteorologije.

VAŽNO !

- Prepoznajte i liječite svoje čimbenike rizika: visoki krvni tlak, šećernu bolest, visoku razinu kolesterola i fibrilaciju atrijsa.
- Budite tjelesno aktivni i redovito vježbajte.
- Održavajte pravilnu prehranu bogatu voćem i povrćem, a smanjite unos soli, šećera i masnoća.
- Ograničite konzumaciju alkohola.
- Nemojte pušiti (ako pušite, potražite pomoć radi bržeg i lakšeg prestanka pušenja).
- Naučite prepoznati simptome upozorenja i odmah zatražite pomoć.